

Del ett

Kopiering är bra. En stor del av vårt samhälle bygger på information. Många av oss jobbar med utbildning, forskning eller utveckling. Ännu fler av oss berörs av områdena dagligen. Oavsett om du jobbar som bonde eller som biokemist är det viktigt att kunna ta del av den senaste vetenskapen och teknologin. Överhuvudtaget bygger vårt samhälle mer och mer på information ju mer samhället utvecklas. När vi vill veta något googlar vi det eller slår upp det på Wikipedia. Sällan skänker vi en tanke på att det är någon som författat och laddat upp informationen. Mer sällan tänker vi på att personen för tjugo år sedan kanske bett om betalt för det. Letar vi akademisk information eller söker hjälp med teknik förväntar vi oss att den informationen också finns tillgänglig för oss, en databassökning bort, eller en fråga på twitter.

En advokat sa om kulturen på The Pirate Bay – något som i allra högsta grad även stämmer om internet: ”Det är som att ligga på rygg och låta stekta sparvar flyga in i munnen på dig, oavsett om du är hungrig eller inte. Sparvarna ligger också i drivor runt dig för att du ska kunna konsumera dem när du vill utan att det kräver någonsomhelst uppoffring från din sida.” Missförstå mig inte. Det här handlar inte om våra höga förväntningar, utan att de uppfylls. Informationen finns där, tillgänglig för oss att hitta, läsa och skriva om. Världen där stekta sparvar ligger i högar runt om oss är inte bara förväntningar. Det är en verklighet. Det är där politiken måste ha sin grund.

En av de tidiga aktiva i Piratbyrån ska ha sagt följande:

”**Kulturyttringar** är olika sätt att kommunicera. Grundläggande verktyg för de flesta sociala djur, som ett språk helt enkelt. Liksom det talade språket, förvandlas kulturen medans den sprids. Det går inte att skilja spridandet av kultur från själva ”skapandeprocessen” eftersom det i princip är samma sak. Liksom språket blir kultur meningslös och dör ut om den inte sprids. Upphovsrättslagar är lagar som utgår från en absurd idé om att kultur skapas ur intet, och detta är faktiskt ett sätt att via staten just försöka stjäla andras arbete.

Att sprida kultur är att skapa kultur.”

Här kan vi se en djupare kritik i ägandet över kulturen och informationen. Det handlar inte bara om att kunna ladda ner film, utan att öppna för ett samhälle där kulturen inte ägs av ett fåtal, utan skapas och förvaltas av alla. För idag ägs vår kultur av ett fåtal. De fyra största skivbolagen äger två tredjedelar av den internationella marknaden, och det ser inte särskilt annorlunda ut i de andra stora mediebranscherna.

Men det är ju bara den köpta och sålda kulturen. Utöver det finns en gigantisk sfär av kultur som sprids och skapas utanför ekonomin, en kultur som ägs gemensamt, av alla. Här ligger Piratpartiets vision, hos ett samhälle där kulturen är något vi delar gemensamt. Bakomliggande är en tro på att människan i grund och botten är en kreativ varelse som sällan bara passivt konsumerar kultur, utan egentligen vill vara med och kritisera den, förändra den, förbättra den, skapa den. Hindret för att få göra det är upphovsrätten.

Vi vill att all kultur ska vara fri för alla att ta del av, remixa och skicka vidare, så länge som man inte ljuger om vem som skapat originalverket. Vi vill inte att kultur ska spridas vidare i kommersiella syften, förrän fem år efter att verket man sprider publicerats för första gången.

Om kopiering av kunskap. Resonemanget om kulturen och upphovsrätten kan appliceras på teknik och vetenskap också. För teknik och vetenskap finns ett liknande skydd – patent. Patent måste ansökas för att fås, och ansökningen är en svindyr process småföretag inte har råd med. Och de som har råd med det har knappast råd med rättegångskostnaderna det innebär att försvara sina patent. Patentsystemet är – som upphovsrätten, men värre – ett system som gynnar de fåtalet största på marknaden. Det är definitivt ett system som leder till centralisering. Här levererar Piratpartiet en annan lösning: Istället för att bygga ett system som bygger på onödigt konkurrens och juridiska fighter, bygg ett system på samarbete. På sikt vill vi avskaffa patentsystemet, och hitta andra sätt att

finansiera framtidens forskning av utveckling.

Förutom en generell patentkritik finns det fyra specifika områden Piratpartiet brukar kritisera:

Medicinpatent utgör ett väldigt stort problem för att lösa världens sociala orättvisor. Fattiga människor dör världen över att sjukdomar vi kunnat bota sedan länge. Varför? För att de inte har råd med mediciner. Mediciner är oftast inte så dyra att tillverka, men priset på mediciner trissas upp något så ofantligt av patenten på mediciner. Oftast är vi i Europa väldigt frikostiga med vår välfinansierade vård. Vi brukar använda oss av den så kallade behovsprincipen – att vårdtillgång ska utgå från behov och inte efter pengar. Tyvärr slutar vi med det när vi ser på mediciner.

Patent på miljövänlig teknik är något vi borde övergivit för längesedan. Vi är medvetna om att vi måste sluta förstöra planeten så mycket som vi förstör den, men det kommer att bli svårt att genomföra om vi på grund av kostadsskäl måste fortsätta hålla oss till gammal, ickegrön teknologi. Vore det inte bättre om staten betalade för utvecklingen, så att vi alla kan använda teknologi som är bättre för naturen?

Mjukvarupatent verkar lösa ett problem som inte finns. Mjukvaruutvecklingen är ett område som aldrig haft eller behövt särskilt mycket skydd. Kopiering har snarare varit en naturlig del av mjukvaruutveckling än ett problem. Men det finns också ett djupare problem. Om man skalar av programmeringen lite är den i grund och botten matematik, och det är just detta avskalade patenten skyddar. Genom mjukvarupatent kan personer och företag patentera matematiska samband.

Patent på liv kallar man patent på vissa grödor och arter av djur. Företeelsen är framförallt vanligt inom jordbruket. På vissa platser odlas nästan inga frön alls som inte är patenterade hos ett stortföretag. Frågan är: Vem har rätt att äga evolutionen? Vem har rätt att äga hela arter?

Nära våra idéer om kunskap och kultur ligger **våra åsikter om kod**. Det kan tyckas vara en liten fråga, men mjukvara styr oss varje dag. Varje gång vi slår på datorn, väntar på bussen, går till skolan eller handlar påverkas vi av de programmerade systemen omkring oss. Ändå diskuteras de i princip aldrig.

Man kan dela upp mjukvara i två fack. Om mjukvaran skrivs av ett företag som sedan säljer det färdiga programmet utan att någon kan se hur programmet är uppbyggt är mjukvaran stängd. Många programmerare väljer istället att skriva mjukvara vars kod alla kan kopiera, remixa och göra nya program av. Det kallas fri eller öppen mjukvara.

Naturligtvis tycker Piratpartiet att fri mjukvara är viktig av samma anledning som fri kultur eller fri kunskap är viktig. Med hjälp av fri mjukvara kan vi, tillsammans, bygga framtidens datasystem. Inte bara kommer det att vara sjukt bra för all framtida mjukvaruutveckling, det kommer att vara billigare för alla också. Fri mjukvara är i regel gratis att sprida, då koden i sig ändå måste vara tillgänglig gratis för alla.

En av de grundläggande värderingarna inom Piratpartiet är att **kommunikation alltid är bra**. Med kommunikation kommer möjligheter till samarbete och kreativitet frodas. Idéer och kreativitet uppstår inte ur tomma intet, utan kommer när människor pratar med varandra. Därför kan man se det helt sjukt stora nätverk av infrastruktur vi byggt upp för att prata med varandra som kanske det största undret i vår tid. Det är svårt att föreställa sig att man för femtio år sedan kunde föreställa sig att vi i den rika delen av världen skulle ha mer datorer än människor, och att vi skulle ha ett så sjukt stort och snabbt nät att nästan all kommunikation gick genom fiber.

Kärleken till internet är något som präglar Piratpartiets politik. Under partiets tidiga år talade man om visionen ”välfärd börjar vid hundra megabit”, men efterhand som tekniken utvecklas har man behövt justera upp det. Visionen handlar om ett samhälle där internet är en självklar del av varje hem, på samma sätt som vatten och el är idag.

Principen om nätneutralitet är också viktig för Piratpartiet. Den bygger på att din internetleverantör inte ska styra vad det är för nättrafik du skickar och tar emot. Precis som att vi inte vill att vår bank hindrar oss från att köpa vissa saker, eller lägger på straffavgifter när vi handlar vissa saker, ska vår internetleverantör bara ta emot och skicka den data vi sänder över nätet. Det kan tyckas trivialt, men så är inte fallet. Vissa internetleverantörer blockerar innehåll de inte gillar för kunderna, som upphovsrättsskyddat material. Andra internetleverantörer prioriterar trafik från sina samarbetspartners (som Telia har gjort med Spotify) på bekostnad av annan trafik. Piratpartiet menar att det är att skada internet. Internet fungerar inte så.

Infrastrukturfrågor är överlag diskuterade inom Piratpartiet. Ett annat exempel är att man på lokal nivå ofta diskuterar möjligheten till nolltaxa, det vill säga en gratis kollektivtrafik. Det handlar mycket om kommunikation och kontakt mellan personer, men också om att det är en framtidsfråga, och ett utslag av den framtidsoptimism och teknikoptimism som råder inom Piratpartiet.

Kollektivtrafikslösningar är en lösning som med lite politisk vilja skulle lösa många politiska problem: miljöproblem, sociala ojämlikheter, massbilism och resursbrist. Framtids- och teknikoptimismen kan handla om allt från politik om kollektivtrafik till rymdpolitik.

”Skolans uppgift är som sig bör / att skola arbetskraften / om kvastarna skall sopa bra / får man inte slarva med skriften” sjöng bland annat Blå Tåget och Ebba Grön på 1900-talet. Då var skolan tätt kopplad till industrin. Man skulle lära sig ett yrke, för att sedan komma ut i samhället och utöva yrket tills man pensionerades. Att lära sig för lärandets skull, eller att lära sig för att bli en kritisk och smart medborgare var något som primärt var till för överklassen.

Samhället har förändrats mycket sedan dess, men inte skolan. Skolan är fortfarande en plats där man skriver med papper och penna, där man lär sig genom repetition och där prov går ut på att minnas saker så bra som möjligt. Piratpartiet tror att vi kan bättre än så, mycket bättre än så. Vår vision är en skola där IT är en naturlig del av all undervisning, där man använder internet istället för minnet, och där man satsar mer på att lära ut källkritik, kritiskt tänkande, forskning och djupare förståelse än att lära sig att repetera fakta som ändå finns lättillgängligt överallt.

Med **en dator per elev** kan vi lära elever hur kunskap inte är något man lär sig själv genom en bok, utan tillsammans med sina klasskamrater, eller andra på wikipedia. Genom en sådan undervisning kanske elever i framtiden självmant kommer att vilja gå till skolan, och då kanske vi kan sporra den kunskapsörst vi innerst inne tror att alla personer delar, istället för att släcka den med ökade krav, ökad övervakning och ökade tester och prov.

Piratpartiet har en rättspolitik som kan sammanfattas i ungefär följande: Staten ska lita på medborgarna, men medborgarna ska inte behöva lita på staten. Politiken kan därför klyvas upp i två delar: en övervakningspolitik, och en transparenspolitik. Jag tänkte gå in lite på dem.

Övervakningspolitiken har varit central i Piratpartiet lika länge som upphovsrätts- och patentpolitiken. Den är framförallt centrerad kring vårt privatliv och vår kommunikation på internet, men tanke på att just de områdena blivit så hårt ansatta den senaste tiden. Med FRA-lagen säger man sig jaga terrorister, med Ipred säger man sig jaga fildelare och med datalagringsdirektivet vill man sätta dit brottslingar. Frågan är ju, hur mycket tänker man på hur individer i samhället drabbas av det?

Vi hade ju knappast accepterat om polisen hade tillstånd att bugga alla telefoner eller hus, eller om vi var tvungna att få våra väskor visiterade varje gång vi gick ut från en affär. Ändå kan liknande kränkningar ske över internet, utan några som helst problem. Piratpartiet är starkt kritiska mot de extrema medel man använder mot medborgare på internet.

Övervakning handlar i grund och botten om att **kontrollera människor**, och det är något staten gör på problematiska sätt idag. Många personer känner sig bekväma i det kön de föds i, men inte alla. Dessa personer som inte känner sig bekväma med sitt medfödda kön tvingas ändå identifieras med det i statens ögon. Det är idag helt onödigt att ha kvar det juridiska könet. Staten behöver inte hålla reda på vilka som är kvinnor och vilka som är män – och vilka som inte är något av det. När man vill byta kön behöver man idag sterilisera sig, vilket i praktiken rör sig om tvångssteriliseringar. Det är oacceptabelt.

Piratpartiet har också ett **starkt krav på transparens** från myndigheter. Det innebär att vemsomhelst har rätt att granska myndigheternas beslut, arbete och kommunikation. Tanken är att det ska motverka fusk och korruption. Vad gäller transparens i den internationella politiken har gruppen Wikileaks varit väldigt duktiga, en grupp som Piratpartiet samarbetar med.

Del två:

Nu i del två tänkte jag diskutera vår politik utifrån de två största ideologierna, och slutligen diskutera huruvida vår ideologi kan sägas vara en egen ideologi.

En av grundpelarna i socialistisk politik är kritiken mot det privata ägandet. Man vill att så mycket som möjligt ska ägas gemensamt. Det brukar rättfärdigas med både att det är rättvist, och att det är bäst för alla. I en sådan samhällssyn fungerar vår syn på ägande av information väldigt bra. Vi vill ju att kunskap och kultur är något vi äger gemensamt, istället för att äga det individuellt. Ofta rättfärdigar vi våra åsikter på samma sätt också. Vi hävdar att det är orättvist att man kan äga och sälja information, att det är dåligt för samhället att informationen inte är tillgänglig för alla, och att ägandet av informationen i regel bara gynnar de rika.

En annan väldigt viktig del av socialistisk idétradition är klassanalysen. När man utvecklar politik bör man ständigt tänka på hur beslut påverkar svaga och starka grupper (klasser) i samhället. Beslut som stärker de svaga i samhället är bra beslut, medan beslut som ger mer makt till de starkaste i samhället ska undvikas.

Ur det perspektivet finns det många fördelar med vår övervaknings- och transparenspolitik. Det handlar ofta om att vi som vanliga privatpersoner hävdar våra rättigheter mot samhällets toppolitiker, tjänstemän, arbetsgivare och företag.

Grunden för liberal politik är rättighetstänkande. Den kommer i olika former, men går kortfattat ut på att ett politiskt beslut är bra om det leder till att personer bättre garanteras sina rättigheter. Dessa rättigheter kan – beroende på typ av liberalism – vara allt från rätten att få bestämma över sina egna pengar till rätten att få en bostad till rimligt pris.

Där står sig vår politik i övervakningsfrågor väldigt lämpliga. Vi utgår från att personer har rätt till ett visst privatliv – vilket är accepterat av de flesta liberaler – och utifrån det diskuterar vi hur vi kan se till att tillgodose de rättigheterna. Det är tydligt att andra partier inte riktigt har lyckats ta hänsyn till den rättigheten, när man tittar på lagar som FRA-lagen eller datalagringsdirektivet, som övervakar vår kommunikation utan att vi är misstänkta för brott.

Men den största frågan inom liberalt tänkande är **ändå den ekonomiska friheten** – rätten att få bestämma så mycket som möjligt över sin egen egendom och sina egna pengar. Här finns det en fråga om hur man ser på information som är långt ifrån löst. Kan information ägas, eller inte? Om man har en rättighet att – som vissa säger – äga information man skapat och se till att ingen stjälar den är vår politik starkt oliberal, ja, till och med oacceptabel.

Men många har kritiserat att man skulle kunna ha en sådan äganderätt över information. De menar att man bara kan äga begränsade saker. Om jag tar en låt du har gjort har jag bara kopierat den. Du har fortfarande kvar den, och om jag kopierar vidare låten till en vän kommer jag också att ha kvar den. Därför – menar de – kan man omöjligtvis äga information.

Sett ur ett sådant perspektiv skulle vår politik vara viktig. Den skulle isåfall innebära att man ökade personers ekonomiska frihet. Om du uppfinner en ny medicin, kan jag använda mina maskiner för att kopiera din medicin och sälja den själv. Det borde vara min rättighet.

Är vår politik en egen ideologi? Det är en fråga som diskuterats fram och tillbaka, och som är väldigt svårt att besvara. Självfallet beror det på hur man definierar ideologier överhuvudtaget. Jag gillar att tala om idéer som en mängd sammanhängande idéer om politik, moral, världen och personer i den.

Vi har en helt annan **syn på världen**. De flesta i Piratpartiet har växt upp i tätt samband med internet, och formats av det. Vi ser det som naturligt att kunna snacka med folk från hela världen. Vi förstår inte hur folk kan ha något emot fildelning, som är en naturlig del av internet. Vi löser problem med teknik, och vi löser kunskapsbrist genom att google och fråga folk på internet.

Vi har också en helt annan **syn på individen**. I vår världsbild står den kommunicerande personen i centrum. Det är en person som är en högintensiv internetanvändare och en person som både tar del av och remixar musik och videos ofta. Det är en ständigt lärande person, som inte är allmänbildad sedan skolan, utan allmänbildad av internet. Men det är också en ständigt sökande person, som lägger mycket tid på att leta efter information som intresserar honom, och med internet är det så lätt. Det är den här personen politiken bör anpassas efter.

Utöver detta har vi alltså vår **idéer om politik**, om vikten av ett välfungerande internet, om det positiva i kopiering, om vår kritik mot ägandet av och handlandet med information, våra åsikter om lärande och framtidens skola. Det verkar svårt för mig att säga att vi inte har en egen ideologi.